

Grooming (art. 200a k.k.) – od kilku słów na klawiaturze do dowodzenia na sali sądowej. O potrzebie wzmocnienia pozycji procesowej pokrzywdzonego dziecka w postępowaniu karnym i przestrzeni cyfrowej

Paweł Czarnecki

Katedra Postępowania Karnego Wydziału Prawa
i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego

Artykuł podejmuje problematykę przestępstwa groomingu (uwodzenie dziecka przez internet), stypizowanego w art. 200a §1 i §2 k.k., z perspektywy materialnoprawnej i procesowej, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji pokrzywdzonego małoletniego. Autor koncentruje się na specyfice groomingu jako przestępstwa formalnego, wskazując na napięcie pomiędzy prewencyjnym charakterem penalizacji a praktycznymi problemami identyfikacji realnej krzywdy ofiary będącej dzieckiem.

Postępując się metodą formalno-dogmatyczną, w opracowaniu omówiono kodeksowe znamiona wspomnianego czynu zabronionego, wskazano na celowość penalizacji i zwalczania zjawiska, skutecznego ścigania sprawców oraz wzmocnienia dalszej ochrony pokrzywdzonych dzieci. Część procesową poświęcono pozycji małoletniego pokrzywdzonego jako strony postępowania przygotowawczego oraz jego reprezentacji. Przyjrano się tu m.in. problemom wtórnej wiktyimizacji, standardom przesłuchania dziecka, wykorzystaniu dowodów cyfrowych oraz roli biegłych psychologów z perspektywy zasady swobodnej oceny dowodów. Przeanalizowano także praktykę organów ścigania i sądów w zakresie stosowania art. 200a k.k., zestawiając ją z danymi statystycznymi dotyczącymi liczby wszczętych postępowań oraz kar wymierzonych w tym trybie.

Celem niniejszego opracowania artykułu jest przedstawienie istoty przestępstwa groomingu oraz zasad udziału pokrzywdzonych małoletnich w procesie karnym z koniecznością wzmocnienia ich ochrony. Autor na podstawie zaprezentowanych danych

wskazuje, że ewentualne podwyższenie granic ustawowego zagrożenia nie zmniejszy liczby przestępstw groomingu, albowiem skuteczne ściganie przestępstw jest uwarunkowane koniecznością nie tylko usprawnienia pracy organów ścigania, ale też prowadzeniem akcji profilaktycznych uświadamiających problem prawny i społeczny, jakie wywołuje niniejsze negatywne zjawisko zarówno w życiu każdej pojedynczej ofiary, jak i w całym społeczeństwie.

Słowa kluczowe:

postępowanie karne; grooming; reprezentacja i przesłuchanie dziecka; internet; wykorzystanie seksualne dziecka

Wstęp

Przestępstwo groomingu, uregulowane w Rozdziale XXV *Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności*, a ściślej w art. 200a Kodeksu karnego (dalej: k.k.)¹, stanowi aktualnie jedno z istotnych wyzwań współczesnego prawa karnego, a także wiktyologii. Wskazany rodzaj przestępstwa nie był obecny w pierwotnym brzmieniu polskiej ustawy karnej, lecz został dodany w dniu 8 czerwca 2010 r.² Niezależne od tego zjawisko występowało znacznie wcześniej, ale walka z nim polegała w głównej mierze na uświadamianiu niebezpieczeństwa w sieci, czego doskonałym przykładem jest kampania medialna pt. *Nigdy nie wiadomo, kto jest po drugiej stronie*³ (luty – czerwiec 2004 r.), zrealizowana przez Fundację Dzieci Niczyje w ramach szerszej kampanii zatytułowanej „Dziecko w Sieci”⁴. Wyróżniającym elementem tej niezwykle kreatywnej akcji były reklamy telewizyjne, radiowe, prasowe oraz zewnętrzne z udziałem dziecka (Ania) i dorosłej osoby udającej dziecko (Wojtek).

W dobie postępującej cyfryzacji granica między światem rzeczywistym a wirtualnym uległa niemal całkowitemu zatarciu, co w sposób szczególny wpływa negatywnie na bezpieczeństwo dzieci – najmłodszych użytkowników sieci internetowej

1 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 17 z późn. zm.).

2 Na mocy art. 1 pkt 25 Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 206, poz. 1589 z późn. zm.).

3 Zob. materiały następcy prawnego tego podmiotu – zatem od 2016 r. Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę; <https://fdds.pl/dzieckowsieci.html> (dostęp 23.01.2026).

4 <https://kampaniespoleczne.pl/nigdy-nie-wiadomo-kto-jest-po-drugiej-stronie/> (dostęp 10.02.2026).

i mediów społecznościowych. Grooming ma charakter specyficzny, w odróżnieniu bowiem od klasycznych przestępstw przeciwko osobie, które zazwyczaj wymagają fizycznego kontaktu lub bezpośredniej ingerencji w sferę dobra prawnego pokrzywdzonego, polega na długotrwałym, celowym kształtowaniu relacji z dzieckiem w celu pozyskania jego zaufania, a następnie wykorzystania go seksualnie. Sprawca w tym typie przestępstwa działa najczęściej w przestrzeni cyfrowej, wykorzystując komunikatory, media społecznościowe, gry online i inne formy interakcji zdalnej, co umożliwia mu ukrycie swojej tożsamości oraz stopniowe modelowanie zachowań dziecka, minimalizując ryzyko wczesnego wykrycia. Z tych powodów warto na przestępstwo wskazane w tytule spojrzeć z perspektywy nie tylko przepisów prawa karnego, ale również – a może nawet przede wszystkim – aspektu procesowego, a ściślej: przez pryzmat dowodzenia sprawstwa i winy w celu wymierzenia kary.

Przedmiotem opracowania jest przedstawienie istoty przestępstwa groomingu (art. 200a k.k.), a następnie omówienie – w głównej mierze z perspektywy procesowej – statusu pokrzywdzonego dziecka, zasad jego reprezentacji, zasad prowadzenia postępowania dowodowego z postulatem usprawnienia ścigania, a tym samym bardziej skutecznej ochrony dzieci małoletnich pokrzywdzonych zarówno w aspekcie organizacyjnym, jak i prewencyjnym. Celem artykułu jest wykazanie, że o ile znamiona przestępstwa nie wymagają szczególnego doprecyzowania, o tyle z całą pewnością konieczne jest podjęcie starań polegających na wzmocnieniu pozycji pozaprocesowej dziecka w postępowaniu karnym, a przede wszystkim stworzenia ram organizacyjnych i logistycznych mających na celu ochronę małoletnich.

Charakterystyka przestępstwa groomingu (art. 200a k.k.)

Na potrzeby niniejszego opracowania szczegółowa dogmatyczna analiza art. 200a k.k. penalizującego grooming (określanego potocznie jako „elektroniczne uwodzenie małoletniego”, „elektroniczna korupcja małoletniego”) nie jest konieczna, gdyż materia ta została dogłębnie przeanalizowana w kilkunastu komentarzach czy literaturze przedmiotu do wskazanego przepisu (Bielski 2010, s. 101; Banasik, s. 59, Małecki 2011a, s. 50), warto jedynie zaznaczyć kwestie w istotnym stopniu powiązane z problematyką dowodową. W języku potocznym, niezależnie od systemu prawnego, określenie „grooming” jest związane z przygotowywaniem lub szkoleniem (kogoś) do określonego celu lub podjęcia określonego działania, natomiast w aspekcie seksualnego wykorzystywania i seksualnego krzywdzenia dzieci oznacza „przygotowywanie (dziecka) do spotkania, zwłaszcza za pośrednictwem internetowego pokoju rozmów, z zamiarem popełnienia przestępstwa seksualnego”

albo „przestępczą działalność polegającą na nawiązywaniu przyjaźni z dzieckiem, zwłaszcza przez internet, w celu nakłonienia go do podjęcia relacji o charakterze seksualnym” (Greijer, Doek, 2025, s. 95). Spory występują także w odniesieniu do samej nazwy „grooming” (Romańczuk-Grącka, 2013, s. 24). Ustawodawca przewidział dwa typy czynu zabronionego: art. 200a §1 k.k. (kontakt mający na celu popełnienie przestępstwa określonego w art. 197 §4 lub art. 200 lub produkcji treści pornograficznych) oraz art. 200a §2 k.k. (przedłożenie w toku kontaktów propozycji seksualnej). Penalizacja zachowań wynikała zresztą z faktu podpisania Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzonej w Lanzarote 25 października 2007 r.⁵ Warto jednak mieć na względzie, że penalizacja tego zjawiska jest już na szczęście standardem międzynarodowym w zakresie ochrony małoletnich (Bartnik, 2025, s. 4–6).

Istotą obu regulacji było przeciwdziałanie „rosnącej aktywności osób o skłonnościach pedofilskich wykorzystujących systemy teleinformatyczne oraz sieci telekomunikacyjne, w szczególności internet, do nawiązywania kontaktu z dziećmi, które mogą stać się przedmiotem ich przestępczego ataku”⁶ oraz dalszej manipulacji skutkującej doznaniem przez dzieci szkód psychicznych. Regulacje podkreślały ponadto konieczność skutecznego wykrywania sprawców, a także przeciwdziałania przestępstwom seksualnym. Wprowadzone do Kodeksu karnego przepisy stanowią

-
- 5 Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention). Ratyfikacja tej umowy międzynarodowej nastąpiła prawie osiem lat później – 1 czerwca 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 608). Trudno uznać, aby zwrot języka prawnego „niegodziwe traktowanie w celach seksualnych” był właściwym określeniem, gdyż stygmatyzuje pokrzywdzonego, chociaż odpowiada także terminologii wskazanej w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.U. L 335 z 17.12.2011, s. 1–14).
 - 6 Zob. s. 5–6 uzasadnienia poselskiego projektu Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (wersja z 7.10.2008), druk nr 1465 Sejmu VI Kadencji <https://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruk/1465> (dostęp 13.01.2026), gdzie stwierdzono explicite: „Za kryminalizacją przewidzianych w projektowanym przepisie zachowań przemawia zarówno istotne niebezpieczeństwo z nich płynące, związane z wysokim prawdopodobieństwem zaistnienia dalej idących, negatywnych dla dziecka skutków, jak również trudności w ściganiu pedofilów szukających swych ofiar w internecie, i towarzysząca temu niejednokrotnie niemożność zapobieżenia podejmowanym przez nich działaniom na późniejszym etapie realizacji ich przestępczych zamierzeń, a także konieczność wzmocnienia prawnej ochrony udzielanej małoletnim narażonym na ataki tego rodzaju, w tym przeciwdziałania zachowaniom pedofilów prowadzącym do swoistego «prania mózgu» dzieci, atakowania ich świata wartości i manipulowaniu nimi, które należy ocenić jako naganne i zasługujące na reakcję karną nawet w tych wypadkach, w których z jakichkolwiek przyczyn miałyby nie dojść do dalej idących działań sprawcy”.

mniej lub bardziej przemyślany zabieg mający na celu penalizację czynności przygotowawczych do poważniejszych przestępstw (także seksualnych), a zatem penalizację co do zasady niekaralnych czynności przygotowawczych do przestępstwa na wczesnym jego etapie (Małecki, 2011b, s. 100; Kanarek, 2024, s. 44).

Zgodnie z art. 200a §1 k.k., „**Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 §4 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3**”. Z kolei w art. 200a §2 k.k. penalizowano zachowanie: „**Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2**”. Sąd Najwyższy przyjął, że: „Wymagane do przypisania sprawcy przestępstwa określonego w art. 200a §2 k.k. wypełnienie jego zachowaniem znamienia zmierzania do realizacji propozycji seksualnej, o jakiej mowa w tym przepisie, ma miejsce także wtedy, gdy składający taką propozycję, po jej złożeniu małoletniemu poniżej lat 15, nakłania go następnie, w tym przez ponaglanie, do reakcji na nią, bez względu na to, czy nakłanianie to okaże się skuteczne ani czy nakłaniany w ogóle zareaguje w jakikolwiek sposób na takie nakłanianie”⁷. W innym natomiast judykacie Sąd Najwyższy dodał, że nie ma znaczenia zachowanie pokrzywdzonego dla zaistnienia znamion, albowiem: „Celem penalizacji zachowań stanowiących przestępstwo groomingu (uwodzenia dziecka) jest sprzeciwianie się wykorzystywaniu seksualnemu osób do lat 15 przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii komunikacyjnych i jest to przestępstwo o charakterze formalnym”⁸.

Dla faktu zaistnienia przestępstwa art. 200a §1 i 2 k.k. nie ma znaczenia, czy pokrzywdzony wyraził zgodę na zachowania objęte znamionami, szczególnie że dziecko

7 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., IV K.K. 380/15, OSNKW 2016, nr 6, poz. 38. W orzeczeniu tym w uzasadnieniu wskazano: „Oskarżony, poza samym ponawianiem propozycji seksualnych, usilnie namawiał ją i ponaglał do nawiązania z nim kontaktu, używając takich zwrotów, jak: (...) «odpisz», «czekam», «odpisz błagam», «zrób coś», «dlaczego nie piszesz», «pisz», «czemu nie piszesz», «czekam, pisz», «odpisz proszę», «czujesz to co robimy» czy «co ty na to» (...).”

8 Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 kwietnia 2018 r., II AKa 22/18, KZS 2018, nr 5, poz. 24.

nie może swobodnie dysponować dobrem, jakim jest wolność seksualna. Wskazuje się w literaturze przedmiotu, że „może być ich odbiorcą niezależnie od jego postawy wobec takich propozycji, o ile chodzi o relacje z osobą zdecydowanie od niego starszą” (Krajewski, 2012, s. 17–18). Grooming zresztą to złożone zjawisko, wymagające wielowymiarowego podejścia nie tylko z uwagi na specyfikę działania sprawców, ale również interdyscyplinarne konsekwencje dla ofiar tego procederu (Kloess, Beech, Harkins, 2014).

W praktyce obrona, dążąc do obalenia wniesionego aktu oskarżenia, podnosi brak świadomości sprawcy odnośnie do tego, iż rozmówca nie ukończył 15 lat. W takiej sytuacji jednak istotny jest kontekst nawiązania znajomości, miejsce kontaktu (typ komunikatora – Messenger, WhatsApp, Snapchat, Instagram, TikTok, fora dyskusyjne Discord czy platformy służące do streamingu lub gier internetowych typu Steam, Roblox, Minecraft, Fortnite i inne), dostępne w sieci informacje o wieku osoby, treść, a nawet styl rozmowy. W tym zakresie w szczególności w perspektywie procesowej może być istotna data założenia przez sprawcę konta lub zamieszczone tam zdjęcia, a nawet fakt, iż są one nieprawdziwe. Ten rodzaj zabiegów świadczy o wyrachowaniu podejmowanych działań i intencjonalnym fałszowaniu swojej wirtualnej tożsamości w celu dotarcia do preferowanej grupy odbiorców. Z kolei w przypadku, gdyby sprawca był przekonany, że jego rozmówca ma mniej niż 15 lat, natomiast faktycznie był w chwili czynu powyżej tej granicy wieku, do rozważania jest odpowiedzialność za usiłowanie nieudolne przestępstwa groomingu w trybie z art. 14 §2 k.k. ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego. Możliwa jest również odpowiedzialność karna za usiłowanie udolne w rozumieniu art. 13 §1 k.k. obu typów z art. 200a §1 i art. 200a §2 k.k., gdyż – jak słusznie zaakcentował Sąd Najwyższy – „samo złożenie za pośrednictwem internetu małoletniemu poniżej 15 lat propozycji obcowania płciowego, bez próby podjęcia kroków zmierzających do jej urzeczywistnienia, może być zakwalifikowane jako usiłowanie przestępstwa z art. 200a §2 k.k.”⁹. W doktrynie wskazuje się, że „dopóki sprawca nie spotka się z małoletnim, dopóty jego zachowanie jest nadal jedynie przygotowaniem (stwarzaniem warunków do popełnienia poważniejszego czynu), i nie może być mowy o zakwalifikowaniu go jako czynu wykraczającego ponad grooming” (Małeckie, 2011a, s. 55).

Oba typy są przestępstwami powszechnymi, czyli sprawcą może być każda osoba zdolna do ponoszenia odpowiedzialności karnej, zatem zgodnie z art. 10 §1 k.k.

9 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2023 r., III K.K. 145/22, LEX nr 3719194; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2024 r., IV K.K. 279/23, LEX nr 3779947.

osoba po ukończeniu 17 lat, a jeśli nie ukończyła takiego wieku, może odpowiadać jako nieletni przed sądem rodzinnym za demoralizację (już po ukończeniu 10 lat) albo też za czyn karalny (po ukończeniu 13 lat) na podstawie przepisów Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich¹⁰.

W orzecznictwie wskazuje się wprost, że „czyn opisany w art. 200a §2 k.k. różni się od czynu opisanego w art. 200a §1 k.k. tym, że sprawca nie posługuje się odpowiednimi środkami działania przestępczego (wprowadzenie w błąd, zastosowanie groźby bezprawnej), lecz wprost wyjawia swoje zamiary, składając małoletniemu propozycję podjęcia zachowań, o których mowa w tym przepisie”¹¹. Wyjątkowy charakter mechanizmu groomingu polega zatem na połączeniu manipulacji z intencją wykorzystania dziecka, a przy tym z jednoczesnym ignorowaniem jego podmiotowości. Z kolei ochrona pokrzywdzonego groomingiem wymaga skutecznych narzędzi dowodowych, przy jednoczesnym umożliwieniu oskarżonemu skorzystaniu z prawa do obrony, jednakże z dbałością o ochronę zdrowia i komfortu pokrzywdzonego dziecka. Wymaga to od organów ścigania oraz sądów szczególnej uwagi dowodzenia zamiaru sprawcy oraz bezwzględного przestrzegania kryminalistycznych standardów zabezpieczania materiału stanowiącego dowody przestępstwa. Coraz częściej możliwe jest wykorzystanie metod sztucznej inteligencji, w szczególności uczenia maszynowego, do wykrywania przestępstwa groomingu oraz innych form manipulacji i wykorzystywania seksualnego dzieci (Leiva-Bianchi, Castillo, Astudillo, Ahumada-Méndez, 2025). W świetle rosnącej liczby przestępstw online wobec dzieci istnieje niewiele długoterminowych danych empirycznych charakteryzujących sprawcę, co utrudnia rzetelną ocenę, kiedy i czy sprawcy groomingu mogą dopuścić się wobec dziecka czynu seksualnego, zatem narzędzia oceny takiego ryzyka są niestety ograniczone (Hirschtritt, Tucker, Binder, 2019).

Ponieważ górna granica kary za oba typy przestępstw nie przekracza ośmiu lat, zamiast kary pozbawienia wolności można orzec kary nieizolacyjne w warunkach z art. 37a §1 i 2 k.k. (tzw. nieizolacyjna kara alternatywna), jak też art. 37b k.k. (tzw. kara mieszana). Nie jest także wykluczone skorzystanie z możliwości warunkowego umorzenia postępowania (art. 66 §2 k.k.). W nauce prawa karnego – ale też w socjologii i kryminologii – akcentuje się współcześnie już niemal dogmat, że nie surowość kary, lecz „jej nieuchronność, szybkość stosowania oraz sprawiedliwy wymiar mogą umożliwić realizację celów ogólnoprewencyjnych” (Warylewski, 2020, s. 401; Dukiet-Nagórska, Sitarz, 2023, s. 449; Bojarski, 2023, s. 354).

10 Tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 978 z późn. zm.

11 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2017 r., V K.K. 227/17, LEX nr 2418099.

Warto mieć na uwadze, że w przypadku przestępstw określonych w rozdziale XXV, popełnionych na szkodę małoletniego (w tym groomingu, albo gdy treści przedstawiają seksualne wykorzystywanie dziecka), przedawnienie karalności przestępstwa nie może nastąpić przed ukończeniem przez pokrzywdzonego 40. roku życia (art. 101 §4 pkt 2 k.k.).

Doceniając zasadność karania takich czynów, ustawodawca prawidłowo dokonał penalizacji obu form zachowania, dotyczących różnych aspektów inicjowania przestępczego kontaktu z małoletnim, najczęściej z motywacją wykorzystania seksualnego dziecka. Przestępstwo to ma związek z użytkowaniem przez małoletniego m.in. wspomnianych wyżej komunikatorów, platform społecznościowych, gier online, przy czym nie jest rzadki kontakt asynchroniczny, gdy pokrzywdzony i sprawca wymieniają się wiadomościami w różnych odstępach czasu.

Wydaje się jednak, że przesunięcie już i tak długiego terminu przedawnienia w przypadku wskazanych grupy zachowań nie jest mimo wszystko zasadne (Czarnecki, 2023, s. 177). Zwalczanie groomingu znajduje uzasadnienie w działaniach prewencyjnych, tak aby zapobiegać popełnieniu przestępstwa na kolejnych etapach *iter criminis*. System prawny powinien zatem zmniejszyć ogromne zagrożenie wystąpienia traumy dziecka, penalizując zachowanie dorosłego, wykorzystującego ogromną przewagę doświadczenia i intelektu w celu wyrządzenia szkody małoletniemu, który nie zawsze może łatwo ocenić motywację dorosłego użytkownika internetu. Nie budzi wątpliwości, że skoro dzieci spędzają dużo czasu w przestrzeni cyfrowej, powinny mieć pewność, że system ochroni je przed manipulacją. Można także wskazać, że zadaniem pośrednim penalizacji groomingu jest eliminowanie z przestrzeni cyfrowej nie tylko sprawców, ale również materiałów zawierających treści niezgodne z prawem. Organy wymiaru sprawiedliwości powinny bezwzględnie i bezzwłocznie reagować na wskazane zjawisko, aby utrwalać w świadomości społecznej fakt, że internet powinien być wolny nie tylko od przestępczości, ale też treści, które mogą utrudnić małoletniemu prawidłowy rozwój. Państwo, ścigając sprawców groomingu online, realizuje swój obowiązek ochrony najstarszych jednostek przed skutkami przemocy emocjonalnej, która w środowisku cyfrowym bywa równie dewastująca co przemoc fizyczna.

Ustawodawca, penalizując już sam etap nawiązywania kontaktu, tworzy zatem barierę ochronną, która – w przypadku wczesnego wykrycia – pozwala organom procesowym na przerwanie aktywności sprawcy zanim dojdzie do naruszenia dobra prawnego, jakie stanowią nie tylko wskazana w rozdziale XXV wolność seksualna i obyczajność, ale także zdrowie, wolność i poczucie bezpieczeństwa.

Z perspektywy biegłego sądowego (art. 193 k.p.k.) lub lekarza udzielającego pomocy dziecku przestępstwo groomingu w sferze fizycznej może prowadzić do zaistnienia innych przestępstw skutkujących powstaniem trwałych lub czasowych uszczerbków na zdrowiu w rozumieniu art. 157 §1 i §2 k.k. a niekiedy nawet art. 156 k.k., obejmujących urazy ciała, dysfunkcje narządów płciowych, a także ryzyko zakażeń czy wystąpienia ciąży. W aspekcie psychicznym będzie to z reguły doświadczenie przemocy seksualnej, które wywołuje u dziecka głębokie zaburzenia emocjonalne, w tym lęk, poczucie winy, wstyd, depresję, zaburzenia snu, zaburzenia odżywiania, a w skrajnych przypadkach – myśli i próby samobójcze. Podkreślenia wymaga, że skutki te mogą utrzymywać się przez całe życie i wpływać na funkcjonowanie społeczne oraz rozwój psychoseksualny. W sferze społecznej natomiast dziecko narażone na przestępstwo seksualne z reguły doświadcza stygmatyzacji, izolacji rówieśniczej, trudności w nawiązywaniu relacji interpersonalnych oraz problemów w edukacji, co w konsekwencji ogranicza jego pełny rozwój i uczestnictwo w życiu społecznym. Kwestie te nie są bezpośrednio przedmiotem opracowania, ale mają wręcz kluczowe znaczenie dla zagadnienia penalizacji groomingu. Tym samym zasadność zwalczania wskazanego zjawiska stanowi wyraz przekonania ustawodawcy o konieczności ochrony dóbr prawnych nawet w stadium poprzedzającym jego bezpośrednie zagrożenie, co w przypadku ofiar niedojrzałych emocjonalnie ma fundamentalne znaczenie.

Status pokrzywdzonego przestępstwem groomingu

Należy podkreślić, że w przypadku prowadzenia postępowania przygotowawczego w odniesieniu do przestępstwa groomingu pokrzywdzony i podejrzany są stronami (art. 299 §1 k.p.k.). Oznacza to, że małoletniemu pokrzywdzonemu przysługują na wszystkich etapach postępowania wszelkie działania przypisane tradycyjnie stronom. Zatem ilekroć w przepisach k.p.k. ustawodawca przyznał określone uprawnienie stronie, wówczas takie prawo posiada pokrzywdzony – niezależnie od tego, czy może realizować je samodzielnie czy przy udziale pełnomocnika (art. 87 §1 k.p.k.).

Najbardziej istotnym elementem uprawnień jest prawo pokrzywdzonego groomingiem do składania wniosków dowodowych (art. 167 k.p.k.), zadawania pytań przesłuchiwanym świadkom (art. 370 k.p.k.), prawo do głosów stron (art. 406 k.p.k.) czy wreszcie możliwość składania zwyczajnych i nadzwyczajnych środków zaskarżenia: apelacji (art. 444 §1 k.p.k.), zażaleń (art. 459 §2 k.p.k.), sprzeciwu od wyroku nakazowego (art. 506 §1 k.p.k.) czy kasacji (art. 520 §1 k.p.k.) oraz o wznowieniu postępowania sądowego (art. 542 §1 k.p.k.) O wszystkich tych uprawnieniach pokrzywdzony pouczany jest w trybie wskazanym w art. 300 §1 k.p.k.

z uwzględnieniem szczególnych przepisów związanych przesłuchaniem w trybie art. 185a i art. 185b k.p.k. lub w przypadkach wskazanych w ustawie.

W postępowaniu sądowym, a zatem po zainicjowaniu go aktem oskarżenia lub wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania, pokrzywdzony nabywa status strony, jednakże pod warunkiem, że do momentu rozpoczęcia przewodu sądowego (art. 54 §1 k.p.k.) złoży oświadczenie o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego ubocznego (art. 53 §1 k.p.k.). Istnieje również możliwość działania przez dziecko w charakterze oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, gdyby prokurator wcześniej odmówił wszczęcia postępowania lub je umorzył w warunkach wskazanych w art. 306 § 1 i 1a k.p.k. Jeśli zatem sąd uchyli wskazaną decyzję prokuratora w trybie art. 330 §1–2 k.p.k., to pokrzywdzony, obligatoryjnie korzystając z pomocy adwokata lub radcy prawnego, może wnieść subsydiarny akt oskarżenia, o którym mowa w art. 55 §2 k.p.k.

Jeśli pokrzywdzony nie zdecyduje się przystąpić do udziału jako strona, zachowuje w dalszym ciągu uprawnienie związane z możliwością złożenia wniosku o naprawienie szkody i zadośćuczynienia za wskazaną krzywdę (art. 46 k.k. w zw. z art. 49a k.p.k.), ewentualnie uprawnienia związane z prawem do informacji procesowej (art. 350 §4 k.p.k.), obecnością w czasie przesłuchania świadków na rozprawie (art. 383 k.p.k.) czy wreszcie prawo do sprzeciwu na złożenie wniosku przez oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze tak w postępowaniu przejściowym (art. 343 §3 i art. 343 §3a k.p.k.), jak i sądowym do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej (art. 387 §2 k.p.k.).

W kontekście wskazanych uprawnień należy stwierdzić, że grooming, jako przestępstwo rozciągnięte w czasie, wymaga jednak swoistej redefinicji roli pokrzywdzonego w toku gromadzenia materiału dowodowego. Specyfika tego czynu sprawia, że małoletni staje się centralnym, a niejednokrotnie jedynym bezpośrednim świadkiem zdarzeń, które dla organów procesowych pozostają nieznanne na wczesnym etapie procesu. Chociaż procedura karna na przestrzeni ostatnich lat przeszła ewolucję w odniesieniu do zasady kontrydiktoryjności, to nie zmieniło się założenie, że pokrzywdzony w dalszym ciągu traktowany jest jako osobowe źródło dowodowe (Czarnecki, 2025, s. 48). Udział dziecka w procesie karnym napotyka na szczególne bariery przy dokonywaniu prawdziwych ustaleń faktycznych. Od stopnia rozwoju dziecka niejednokrotnie zależy poinformowanie osób zaufanych o groomingu, co skutkuje możliwością zabezpieczenia materiału dowodowego. W sytuacji, gdy ofiarą groomingu w sieci jest kilkuletnie dziecko, użyteczność uzyskanych od niego informacji może być niekiedy ograniczona z uwagi na ryzyko wtórnej wiktyimizacji. Dziecko często nie zdaje sobie sprawy z przestępczego charakteru sytuacji, łatwo

ulega manipulacji sprawcy i może nie tylko nie zachowywać wiadomości ani materiałów stanowiących dowód, ale wręcz je zniszczyć na polecenie sprawcy. Dodatkowo obawa przed ujawnieniem tajemnicy, wstyd czy lęk przed reakcją dorosłych sprawią, że informacje potrzebne do identyfikacji sprawcy nigdy nie zostaną ujawnione przed organami ścigania.

Można zatem stwierdzić, że wzmocnienie pozycji procesowej pokrzywdzonego jest w interesie organów ścigania, będąc warunkiem *sine qua non* skutecznego dowodzenia winy sprawcy w skomplikowanej sferze przestępstw popełnianych za pośrednictwem systemów informatycznych. Powinno to następować nie tyle przez przyznanie mu nowych uprawnień czy przedkładanie kolejnych wersji pouczeń, ale raczej wytlumaczenie uprawnień, jakimi już dysponuje, a przynajmniej dostrzeganie podmiotowości dziecka; także w sytuacji, gdy w czynności procesowej bierze udział jego reprezentant.

Warto mieć na względzie, że w stosunku do pokrzywdzonego przestępstwem groomingu zastosowanie znajdują ogólne przepisy dotyczące ochrony i pomocy udzielanej przez komendanta wojewódzkiego Policji, w szczególności ochrona na czas czynności procesowej, ochrona osobista oraz pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu na podstawie przepisów Ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka¹².

Reprezentacja małoletniego pokrzywdzonego

Zgodnie z art. 49 §1 k.p.k. pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. W odniesieniu do przestępstwa groomingu pokrzywdzonym będzie osoba fizyczna, a ściślej małoletni. Stosujemy zasadę zbioru uniwersalnego z logiki, a zatem, skoro stosownie do treści art. 10 §1 Kodeksu cywilnego (dalej: k.c.)¹³ pełnoletnim jest ten, kto ukończył lat 18, to małoletnim co do zasady jest osoba, która nie ukończyła 18 lat, przy czym poprzez ewentualny fakt zawarcia małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność, której nie traci w razie unieważnienia małżeństwa (art. 10 §2 k.p.k.). Koresponduje z tym przepis art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka¹⁴, zgodnie z którym w rozumieniu ustawy dzieckiem jest każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności.

12 Dz.U. z 2015 r., poz. 21 z późn. zm.

13 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1061 z późn. zm.).

14 Tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 292.

W myśl art. 51 §2 k.p.k., jeśli pokrzywdzony jest małoletni, to jego prawa wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczę pokrzywdzony pozostaje (Grzegorzko, 2023, s. 81). W takiej sytuacji sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 98 §2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej: k.r.o.), występuje do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wyznaczenie reprezentanta dziecka, o którym mowa w art. 99 §1 k.r.o. Sądem opiekuńczym jest sąd rodzinny, a zatem sąd rejonowy, z reguły orzekający w wydziale rodzinnym i opiekuńczym (art. 568 Kodeksu postępowania cywilnego, dalej: k.p.c.¹⁵). Zgodnie z art. 98 § 1 k.r.o.¹⁶ to rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka, przy czym przepisy te stosuje się w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym, a zatem w postępowaniu karnym, na wszystkich jego etapach (Horna, 2014, s. 54). Jeśli jednak małoletni pozostaje pod władzą rodzicielską, a żadne z rodziców nie może go reprezentować, sąd opiekuńczy ustanawia reprezentanta dziecka (art. 99 §1 k.r.o.)¹⁷. Niestety, nie zawsze organy wymiaru sprawiedliwości wyjaśniają istotę reprezentacji małoletniego dziecka, zatem zasadne jest rozpowszechnienie informacji na temat tego uprawnienia¹⁸. Słuszna jest linia orzecznicza sądów, że rodzic małoletniego nie może, działając w charakterze przedstawiciela ustawowego, wykonywać praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, w tym także w postępowaniu z oskarżenia prywatnego, jeżeli oskarżonym jest drugi z rodziców¹⁹. Zakaz reprezentacji małoletniego pokrzywdzonego przez jego rodzica jest uzasadniony nie tylko w tych postępowaniach

15 Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1568 z późn. zm.).

16 Art. 99¹ dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 16 maja 2019 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1146) zmieniającej nin. ustawę z dniem 20 września 2019 r., przy czym w pierwotnym brzmieniu osobę reprezentanta określano jako „kuratora reprezentującego dziecko”.

17 Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2809 z późn. zm.).

18 Warto pochwalić akcję informacyjną chociażby w postaci broszur w tym zakresie na stronach Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę: <https://wspd.fdds.pl/reprezentant-dziecka/> (dostęp 13.01.2026).

19 Zob. ostatnio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2023 r., IV K.K. 124/23, LEX nr 3619883 czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2024 r., II K.K. 119/23, LEX nr 3698429. Zgodnie z fundamentalnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., I KZP 4/20, OSNKW 2020, nr 7, poz. 28, nie dotyczy to czynności w sprawach o przestępstwo 209 §1 lub 1a k.k.

karnych, w których drugi rodzic jest oskarżonym, ale także na etapie *in rem*, w którym drugi rodzic jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa na szkodę małoletnich dzieci²⁰.

Stosownie do art. 99¹ §1 k.r.o., w postępowaniu karnym (w odróżnieniu od innych kategorii spraw) reprezentantem dziecka może zostać ustanowiony adwokat lub radca prawny, który wykazuje szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka (zob. Flis-Świeczkowska, 2021, s. 88). Należy mieć na względzie, że w myśl art. 99² §3 k.r.o, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwalają, reprezentant dziecka nawiązuje z dzieckiem kontakt i informuje je w sposób zrozumiały i dostosowany do stopnia jego rozwoju o podejmowanych czynnościach, przebiegu postępowania i sposobie jego zakończenia oraz konsekwencjach podjętych działań dla jego sytuacji prawnej. Nadzór nad reprezentantem sprawuje sąd opiekuńczy (art. 99^{2a} §3 k.r.o).

Istotne jest przy tym, że jeśli rodzic nie może reprezentować małoletniego pokrzywdzonego, wówczas ten reprezentant pokrzywdzonego, działając jako przedstawiciel ustawowy małoletniego, tym samym wyłącza w stosunku do małoletniego wynikające z władzy rodzicielskiej rodziców uprawnienie określone w art. 98 §1 k.r.o.

Dowodzenie popełnienia przestępstwa groomingu

Z perspektywy dogmatycznej grooming nie wykazuje odmienności w zakresie normatywnych podstaw oceny materiału dowodowego. W tym zakresie znajduje zatem zastosowanie zasada swobodnej oceny dowodów z art. 7 k.p.k., zgodnie z którą organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. W doktrynie podnosi się, że zasada ta nie jest ani swobodna, gdyż organ jest związany kryteriami, ani tym bardziej dowolna, gdyż kryteria te mogą zostać skontrolowane przez organ odwoławczy, dlatego określa się ją współcześnie jako „racjonalną ocenę dowodów” (Waltoś i Hofmański, 2023, s. 270). Sąd Najwyższy słusznie wskazał, że: „Przy ocenie dowodów sąd po pierwsze nie może pominąć któregokolwiek z przeprowadzonych dowodów, a po drugie – nie wolno mu w swoich ocenach

²⁰ Tak słusznie słynne postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2015 r., I KZP 8/15, OSNKW 2015, nr 12, poz. 100.

kierować się dowodami, które nie zostały przeprowadzone. Sąd ma prawo oprzeć się na jednych dowodach, a pominąć inne, jeśli ich treść jest rozbieżna. W takiej sytuacji istota rozstrzygnięcia polega na daniu priorytetu niektórym dowodom. Obowiązkiem sądu jest wówczas wskazanie, dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych²¹. W tym kontekście nie można *in abstracto* stwierdzić, że określony dowód (np. dowód obciążający, dowód pisemny, dowód pierwotny, dowód bezpośredni) cechuje wyższa wiarygodność od dowodu przeciwnego (np. dowód odciążający, dowód ustny, dowód pochodny, dowód pośredni). W orzecznictwie, najkrócej rzecz ujmując, można stwierdzić, że wskazana zasada wyklucza aprioryczne preferowania lub dyskwalifikowania jednych dowodów na rzecz innych wyłącznie z tego powodu, że uzyskano je na określonym etapie postępowania²².

Współczesny proces karny stoi jednak przed bezprecedensowym wyzwaniem polegającym na konieczności adaptacji tradycyjnych instytucji procesowych do realiów przestępczości w przestrzeni cyfrowej. W aspekcie procesowym przedmiot procesu jest ten sam, jest nim bowiem kwestia odpowiedzialności prawnej (Waltoś i Hofmański 2023, s. 31), głównie zresztą odpowiedzialności karnej za czyn naruszający dobro z art. 200a k.k.

Niezwłocznie po uzyskaniu informacji o groomingu, w celu zabezpieczenia dowodów w postaci treści korespondencji (wymienianej np. za pośrednictwem komunikatorów), należy podjąć czynności dokumentowane w formie: a) protokołu (art. 143 k.p.k.) oględzin miejsca, rzeczy lub osoby (art. 207 §1 k.p.k.); b) przeszukania miejsca (art. 219 §1 k.p.k.), przeszukania osoby (art. 219 §2 k.p.k.) lub urządzenia zawierającego dane informatyczne, systemu informatycznego, nośnika (art. 219 §1 k.p.k. w zw. z art. 236a k.p.k.) oraz c) protokołu zatrzymania rzeczy, a także danych informatycznych (art. 217 k.p.k.).

W zależności od okoliczności sprawy mogą to być: a) zabezpieczenia miejsca i sprzętu elektronicznego w celu uniemożliwiania modyfikacji i/lub usunięcia danych; b) ustalenie stanu urządzeń, używanych komunikatorów, przeglądark i aplikacji; c) utrwalenie informacji o zalogowanych użytkownikach, czasie i treści rozmów związanych ze sprawą; d) zabezpieczenie nośników zawierających treść rozmów; e) podjęcie czynności związanych z uzyskaniem danych użytkowników, w tym także

21 Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2025 r., II ZIZ 9/25, LEX nr 3889753.

22 Taki sposób ujęcia zasady wyrażono przykładowo w wyrokach sądów apelacyjnych: w Krakowie z dnia 25 września 2012 r., II AKa 132/12, LEX nr 1223226; we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2012 r., II AKa 306/12, LEX nr 1238669, w Białymstoku z dnia 8 grudnia 2016 r., II AKa 134/16, LEX nr 2205978, czy w Katowicach z dnia 30 stycznia 2023 r., II AKa 218/22, LEX nr 3606579.

z udziałem usługodawców usług internetowych; f) wykonanie badań przez wskazanych biegłych lub specjalistów (niejednokrotnie będzie to wymagać wykonania kryminalistycznej kopii zawartości pamięci cyfrowego nośnika danych, np. w postaci kopii binarnej, a także odzyskania pełnej historii komunikacji między sprawcą a pokrzywdzonym). Ten uproszczony algorytm opisuje, jak zabezpieczyć dowody w celu ich procesowego wykorzystania na późniejszych etapach.

Bez wątpienia fenomen kryminologiczny wskazanego przestępstwa z art. 200a k.k. prowadzi do wniosku, że współczesne postępowania w sprawach o grooming coraz częściej opierają się na dowodach cyfrowych. Analiza korespondencji mailowej, treści SMS-ów, logów komunikatorów i nagrań w mediach społecznościowych oraz wszelkich innych materiałów elektronicznych wymaga zarówno wiedzy technicznej, jak i uwzględnienia zasady swobodnej oceny dowodów przez sąd. Z tych powodów rola powoływanych w trybie art. 193 §1 k.p.k. biegłych, nie tylko zresztą psychologów, jest nie do przecenienia. Ich opinie w sprawach o grooming mają wpływ na ocenę skutków zachowań sprawcy oraz określenie realnej krzywdy dziecka, a tym samym faktycznie oddziałują na decyzje procesowe dotyczące wymiaru kary.

Niejednokrotnie dla organów ścigania źródłem dowodów w sprawach z art. 200a k.k. są informacje uzyskiwane od tzw. łowców pedofilów, a zatem pojedynczej osoby lub częściej grupy osób, które zajmują się tropieniem, demaskowaniem i często upublicznianiem wizerunku osób podejrzewanych o skłonności pedofilskie. Ich działalność, niezależnie od deklarowanych intencji, może wywoływać istotne wątpliwości prawne w zakresie ich odpowiedzialności prawnej (cywilnej i karnej), a niekiedy wiarygodności uzyskiwanych dowodów (Krajewski, 2022; Sosik, 2022; Małecki, Wiktorek, 2023). Należy przyjąć, że z perspektywy dopuszczalności dowodów również w tym przypadku znajdzie zastosowanie ogólna zasada procesowa z art. 7 k.p.k., a zatem jako dowód w sprawach z art. 200a k.k. może być pozyskana, a następnie wykorzystana, każda informacja, która nie jest zabroniona prawem, niezależnie czy jej źródłem jest organ procesowy, czy też podmiot prywatny. Pozwoli to sięgnąć również po tzw. dowody prywatne, a zatem już na etapie postępowania przygotowawczego włączyć materiał z urzędu (art. 167 k.p.k.), a następnie skorzystać z konstrukcji wskazanej w art. 393 §3 k.p.k. i odczytać na rozprawie wszelkie dokumenty prywatne, powstałe poza postępowaniem karnym, w szczególności oświadczenia, publikacje, listy oraz notatki.

W kontekście swobodnej oceny dowodów nie ma zatem co do zasady bariery prawnej, aby uniemożliwić skorzystanie z dowodów uzyskanych z naruszeniem przez podmioty prywatne – zarówno pokrzywdzonego, jak i świadków czynu czy wspomnianych wyżej prowokatorów. Zgodnie bowiem z art. 168a k.p.k. dowodu

nie można uznać za niedopuszczalny wyłącznie na tej podstawie, że został uzyskany z naruszeniem przepisów postępowania lub za pomocą czynu zabronionego, o którym mowa w art. 1 §1 k.k., chyba że dowód został uzyskany w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych, w wyniku: zabójstwa, umyślnego spowodowania uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności. Tym samym taki dowód, uzyskany nawet z naruszeniem prawa przez osoby fizyczne niebędące funkcjonariuszami organów ścigania (np. poprzez włamanie na media społecznościowe sprawcy lub też uzyskany z wykorzystaniem przymusu, groźby lub siły fizycznej), co do zasady nie może zostać oddalony, a zatem będzie mógł być podstawą ustaleń faktycznych.

Jak wspomniano, przestępstwo z art. 200a k.k. opisano w rozdziale XXV Kodeksu karnego pt. *Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności*. Zatem zastosowanie znajdzie kluczowy art. 185a k.p.k. dotyczący przesłuchania pokrzywdzonego w warunkach wskazanych w tym przepisie. Jeśli dane dziecko nie było pokrzywdzonym, wówczas przesłuchuje się je w charakterze świadka w trybie z art. 185b k.p.k. Przepis art. 185a k.p.k. wskazuje, że w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej, lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w charakterze świadka tylko wówczas, gdy jego zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, i tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.

Tryb przesłuchania pokrzywdzonego groomingiem stanowi *lex specialis* w stosunku do ogólnych reguł przesłuchania świadków dorosłych (art. 177 §1 k.p.k.), czy też przesłuchania świadka w trybie art. 177 §3 k.p.k. Tym samym w trybie art. 185a §2 k.p.k. przesłuchanie przeprowadza sąd na posiedzeniu z udziałem biegłego psychologa niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku. Przepisy nie wskazują etapu postępowania, w którym możliwe jest przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego, zatem należy przyjąć, że jest to dopuszczalne zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym (Zagrodnik, 2019, s. 616). Prokurator, obrońca oraz pełnomocnik pokrzywdzonego mają prawo wziąć udział w przesłuchaniu. Osoba wymieniona w art. 51 § 2 k.p.k. (lub też osoba pełnoletnia wskazana przez pokrzywdzonego) ma również prawo być obecna przy przesłuchaniu, jeżeli nie ogranicza to swobody wypowiedzi przesłuchiwanego. Ustawodawca nie przewidział możliwości udziału w przesłuchaniu oskarżonego, a w dobie wykorzystania środków technicznych w tzw. niebieskim pokoju wydaje się, że można

zabezpieczyć jego udział, tak aby mógł słyszeć wypowiedzi przestuchiwanego dziecka i przekazać pytania do osoby prowadzącej przesłuchanie w tym trybie.

W tej kategorii spraw biegły psycholog, biorący udział w przesłuchaniu, powinien być osobą płci wskazanej przez pokrzywdzonego, chyba że będzie to utrudniać postępowanie. (art. 185a §5 k.p.k.). Jeżeli oskarżony zawiadomiony o tej czynności nie posiada obrońcy z wyboru, sąd wyznacza mu obrońcę z urzędu. W takiej sytuacji, w myśl art. 185a §3 k.p.k., na rozprawie głównej odtwarza się sporządzony zapis obrazu i dźwięku przesłuchania oraz odczytuje się protokół przesłuchania. Taka możliwość przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego istnieje, jeśli w chwili przesłuchania ukończył on 15 lat (art. 185a §4 k.p.k.), przy czym, jak wskazuje literatura przedmiotu, powinno mieć to miejsce wówczas, gdy „obecność oskarżonego mogłaby negatywnie oddziaływać na zeznania świadka czy jego stan psychiczny” (Wiliński, 2020, s. 249–250). Podkreślenia przy tym wymaga, że zgodnie z art. 185f §1 k.p.k. przesłuchania w trybie określonym w art. 185a–185c oraz art. 185e przeprowadza się co do zasady w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub poza jego siedzibą²³, a wyjątkowo w innym miejscu. Stosuje się również szczególne formy pouczeń o uprawnieniach, także dla pokrzywdzonych groomingiem²⁴.

Warto przy tym nadmienić, aby nie tylko w toku przesłuchań, ale też podczas sporządzania z nich protokołów przywiązywać większą wagę do adekwatnej terminologii, w szczególności związanej z precyzyjnym opisem czynu zabronionego seksualnego wykorzystywania i znęcania się nad dziećmi. Istotną wskazówką mogą być zwłaszcza Wytyczne powstałe z inicjatywy ECPAT International, wypracowane przez Międzyagencyjną Grupę Roboczą, w skład której weszło ponad 40 organizacji z całego świata (Greijer, Doek, 2025). Podkreślenie znaczenia właściwych słów czy pojęć w toku czynności procesowych wynika nie tyle z uwzględniania rozwoju medycyny i psychologii, ale przede wszystkim stanowi wyraz niezbędnych gwarancji procesowych, aby nie stygmatyzować przestuchiwanych dzieci. W ten sposób organy procesowe powinny mieć na względzie podejmowanie starannych działań w toku dokumentacji czynności procesowych, mając na celu okazanie im niezbędnego wsparcia w toku przesłuchania.

23 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2024 r. w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia przesłuchań w trybie określonym w art. 185a–185c oraz art. 185e Kodeksu postępowania karnego oraz warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich przesłuchań (Dz.U., poz. 1477).

24 Zob. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2025 r. w sprawie określenia wzorów informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla osób przestuchiwanych w trybie określonym w art. 185a–185c k.p.k. oraz art. 185e k.p.k (Dz.U., poz. 59).

Z perspektywy dziecka będącego pokrzywdzonym dowodzenie w przypadku groomingu to swoistego rodzaju konfrontacja z dwiema trudnymi rzeczywistościami: momentem dokonania popełnienia przestępstwa oraz formalizmem związanym z koniecznością przestrzegania przepisów regulujących przebieg czynności procesowych, z których kluczowe jest przesłuchanie zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i na sali sądowej. Choć ustawodawca w art. 200a k.k. penalizuje przygotowania do kontaktów seksualnych z dzieckiem, to droga od nawiązania kontaktu w internecie do momentu uprawomocnienia się wyroku, chociażby z uwagi na długotrwałość postępowania, jest obciążona wysokim ryzykiem traumatyzacji i stygmatyzacji pokrzywdzonego dziecka. Natomiast z perspektywy osoby śledzącej pracę organów ścigania, w tym w zakresie czynności z pokrzywdzonymi w aspekcie dowodowym, w materiale zgromadzonym przez organy ścigania można zauważyć brak precyzji wypowiedzi w protokołach przesłuchania, co utrudnia nie tylko udowodnienie znamion art. 200a k.k., ale również następczo ułatwia oskarżonemu obronę. Najczęściej są to sytuacje, gdy oskarżony tłumaczy, że nie znał prawdziwego wieku małoletniego, nie chciał go wykorzystać, a użyte przez niego sformułowania należało interpretować w sposób neutralny. O skazaniu za to przestępstwo w wielu przypadkach decydują: właściwe zabezpieczenie materiału dowodowego (logów, metadanych, tagów – zarówno na dysku komputera, jak i na serwerach), dostęp do danych z mediów społecznościowych, wyszkolenie funkcjonariuszy, sprawna praca biegłych czy wreszcie współpraca z pokrzywdzonymi, a standardy kryminalistyczne w tym zakresie rzadko są przestrzegane (Lewulis, 2021, s. 139 i n.). Trudności w gromadzeniu dowodów występują szczególnie w tych przypadkach, gdy serwer znajduje się poza jurysdykcją organów ścigania, gdy sprawcy coraz częściej posługują się szyfrowaniem danych, techniką znikających wiadomości, dynamiczną zmianą adresów IP czy serwerami proxy lub też oprogramowaniem VPN (Virtual Private Network), umożliwiającym zwiększenie anonimowości poprzez szyfrowanie danych i ukrywanie ich również przed dostawcami usług internetowych. Z tych powodów bezwzględnie kluczowe jest z perspektywy wymogów z art. 218a k.p.k. i art. 236a k.p.k. natychmiastowe zabezpieczenie materiału dowodowego, a to wymaga sprawnej współpracy z dostawcami usług i ekspertami z zakresu badań informatycznych, którzy są odpowiedzialni za zabezpieczenie danych i ich analizę.

W przypadku uzyskania informacji przez pokrzywdzonego – niezależnie od tego, czy zdarzenie zaistniało w domu czy w środowisku szkolnym – należy w trybie art. 304 k.p.k. poinformować prokuraturę lub Policję. Przed wejściem w życie

Ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa²⁵, a nawet przed powstaniem w dniu 12 stycznia 2022 r. Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości²⁶, czynności związane m.in. ze zwalczaniem przestępczości seksualnej w sferze cyfrowej podejmowano w Komendzie Głównej Policji i komendach wojewódzkich²⁷. Aktualnie w głównej mierze informacje o zaistnieniu zachowań wypełniających znamiona groomingu mogą pochodzić zarówno od organów wymiaru sprawiedliwości (prokuratury, sądy, organy opieki społecznej, kuratorska służba sądowa), jak i innych podmiotów działających w interesie publicznym (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę²⁸, inicjatywa NASK Dyżurnet.pl²⁹, NASK Państwowy Instytut Badawczy³⁰ czy Niebieska Linia³¹). Przykładowo ustawowym zadaniem CSIRT NASK (Zespołu Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego, działający na poziomie krajowym, prowadzony przez Naukową i Akademicką Sieć Komputerową – Państwowy Instytut Badawczy) jest zapewnienie obsługi linii telefonicznej lub serwisu internetowego realizujących swoją działalność w zakresie zgłaszania i analizy przypadków dystrybucji, rozpowszechniania lub przesyłania pornografii dziecięcej za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Z kolei gromadzenie dowodów, a w konsekwencji – ściganie wskazanych zachowań – należy w głównej mierze do organów prokuratury czy Policji, na czele ze wspomnianym wyżej Centralnym Biurem Zwalczania Cyberprzestępczości.

Grooming w ujęciu statystycznym

Aby odpowiedzieć na pytanie, czy dramat dziecka pokrzywdzonego groomingiem jest częstym zjawiskiem, należy przyrzeć się zestawieniom statystycznym. W tabeli 1 zaprezentowano dane na temat liczby wszczętych postępowań oraz liczby

25 T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1077 z późn. zm.

26 Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z powołaniem Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości (Dz.U., poz. 2447 z późn. zm.), <https://cbzc.policja.gov.pl/>

27 <https://gazeta.policja.pl/997/archiwum-1/2025/numer-49-012025-r/255890,Sluzba-w-walce-z-cyberprzestepczoscia.html> (dostęp 12.2.2026).

28 <https://fdds.pl/o-fundacji.html#o-fundacji> (dostęp 12.2.2026).

29 <https://dyzurnet.pl/o-nas> (dostęp 12.2.2026).

30 <https://www.nask.pl/> (dostęp 12.2.2026).

31 <https://www.niebieskalinia.pl/> (dostęp 12.2.2026).

przestępstw stwierdzonych³², opublikowane przez Komendę Główną Policji³³ lub Ministerstwo Sprawiedliwości³⁴. Statystyka obu zbiorów ma jednak charakter ograniczony, informacje w odniesieniu do danych z art. 200a k.k. odnoszą się bowiem wyłącznie do lat 2011–2020. Nie dysponujemy zatem danymi dotyczącymi kwalifikacji prawnych przyjmowanych na różnych etapach postępowania, liczby wszczętych i umorzonych postępowań, czasu trwania postępowania lub też praktyki stosowania art. 200a k.k. czy art. 185a k.p.k. w poszczególnych apelacjach w późniejszym czasie. Kwestie te wymagają zatem podjęcia dodatkowych badań już nie tyle w wymiarze statystycznym, ale wręcz badań aktowych, co zawsze jest trudne do realizacji.

Tabela 1.

Liczba wszczętych postępowań oraz liczba przestępstw stwierdzonych w latach 2011–2023 (źródło: Policja, oprac. własne)

Rok	Liczba postępowań wszczętych z art. 200a k.k.	Liczba przestępstw stwierdzonych z art. 200a k.k.	Wszystkie przestępstwa wszczęte	Wszystkie przestępstwa stwierdzone	% wszczętych z art. 200a k.k.	% stwierdzonych z art. 200a k.k.
2011	64	62	684 000	794 102	0,009%	0,008%
2012	84	74	663 285	781 340	0,013%	0,009%
2013	129	132	663 025	727 718	0,019%	0,018%
2014	154	129	599 508	589 147	0,026%	0,022%
2015	281	275	559 202	522 546	0,050%	0,053%
2016	529	339	494 895	490 328	0,107%	0,069%
2017	676	626	492 404	463 907	0,137%	0,135%
2018	555	475	553 102	491 732	0,100%	0,097%
2019	570	423	531 687	507 183	0,107%	0,083%
2020	584	456	479 883	469 971	0,122%	0,097%
2021	778	580	491 781	489 052	0,158%	0,119%
2022	643	581	493 351	490 934	0,130%	0,118%
2023	627	568	474 525	466 241	0,132%	0,122%

32 Zgodnie z metodologią statystyki policyjnej wszczęte postępowanie przygotowawcze to postępowanie wszczęte przez organ procesowy, co do którego zachodzi podejrzenie, że jest przestępstwem, a zatem, że znamiona są spełnione. Z kolei przestępstwo stwierdzone to przestępstwo objęte zakończonym postępowaniem przygotowawczym, gdy w decyzji końcowej potwierdzono znamiona przestępstwa i fakt jego popełnienia.

33 <https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestępstwa-przeciwko-6/64005,Elektroniczna-korupcja-seksualna-maloletniego-art-200a.html> (dostęp 14.01.2026).

34 Baza statystyczna Ministerstwa Sprawiedliwości: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/> (dostęp 20.1.2026).

Analizując dane zamieszczone w tabeli 1, można zauważyć wzrost liczby postępowań dotyczących groomingu w analizowanym okresie, a tak duża dynamika przyrostu sugeruje nie tylko realny wzrost zagrożenia, ale również znacznie większą świadomość społeczną i sprawność w zgłaszaniu tego typu czynów. Widoczna jest również dysproporcja między zjawiskiem groomingu a ogólnym stanem przestępczości. Podczas gdy całkowita liczba stwierdzonych przestępstw w Polsce systematycznie spadała, liczba wszczętych postępowań lub stwierdzonych przestępstw z art. 200a k.k. rosła. Zjawisko to może wynikać z trudności w uzyskaniu informacji o popełnionym przestępstwie lub też ze zwiększonej aktywności organów ścigania, także częściej korzystających z informacji uzyskanych od podmiotów prywatnych.

Może to wskazywać na szczególną specyfikę działań organów ścigania związanych z wykrywaniem przestępstw groomingu, silnie zależnych od działań operacyjnych, pracy wyspecjalizowanych jednostek Policji, aktywności tzw. łowców pedofilów, ale też – co bardziej prawdopodobne – wysoką tzw. ciemną liczbą przestępstw (rozbieżność między rzeczywistą skalą zjawiska a poziomem zgłaszania podejrzenia przestępstw organom ścigania). Tym samym, z uwagi na typowy brak świadków czynu z art. 200a k.k., poufną relację sprawcy i pokrzywdzonego, niechęć pokrzywdzonych do zgłaszania zachowań i związane z tym bariery (wstyd, strach, nacisk sprawcy i zależności emocjonalne od niego), dokonywanie przestępstw formalnych wyłącznie w przestrzeni wirtualnej, przy braku bezpośredniego kontaktu fizycznego, oznacza, że przedstawione statystyki odzwierciedlają niewielką część przestępstw.

Dane uzyskane w Ministerstwie Sprawiedliwości na temat liczby prawomocnych skazań za opisywane przestępstwo przedstawione w tabelach nr 2 i 3 oraz na wykresie 1.

Tabela 2.

Prawomocnie skazani dorośli sprawcy z oskarżenia publicznego w latach 2011–2020 za przestępstwo z art. 200a §1 k.k. i art. 200a §2 k.k. (źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, oprac. własne).

Rok	Art.200a §1 k.k.	Art.200a §2 k.k.	wszystkie 200a	Wyłącznie przestępstwa z rozdziału XXV k.k.	Wszystkie przestępstwa	Odsetek (%) 200a k.k. do wszystkich przestępstw seksualnych
2011	4	10	14	1880	423 464	0,74%
2012	4	13	17	1870	408 107	0,91%
2013	2	13	15	1798	353 208	0,83%
2014	3	24	27	1700	295 353	1,59%
2015	6	25	31	1661	260 034	1,87%
2016	13	59	72	1870	289 512	3,85%
2017	6	137	143	1824	241 436	7,84%
2018	17	139	156	1914	275 768	8,15%
2019	21	136	157	2175	287 978	7,22%
2020	15	109	124	1827	251 369	6,79%

Wykres 1. *Prawomocnie skazani dorośli sprawcy z oskarżenia publicznego w latach 2011–2020 za przestępstwo z art. 200a §1 k.k. i art. 200a §2 k.k. (źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, oprac. własne).*

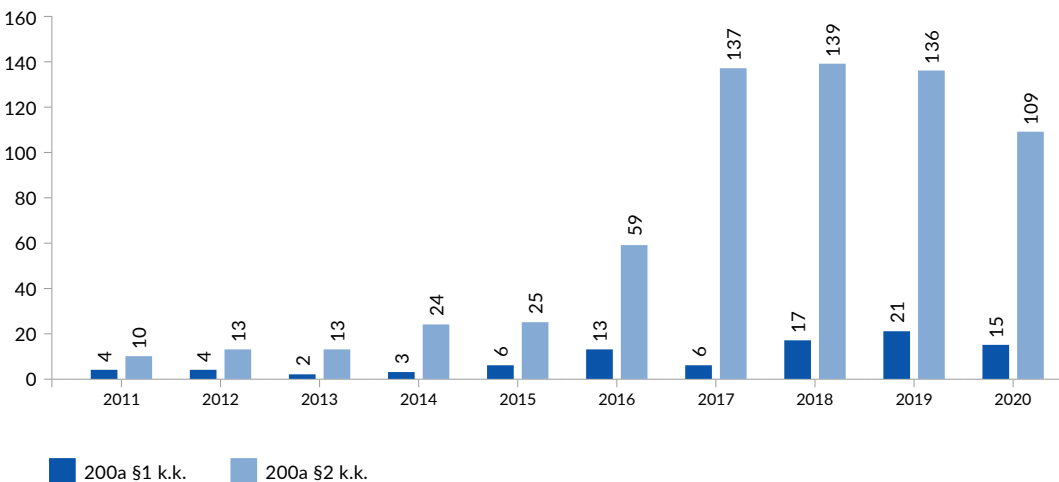

Tabela 3.

Orzeczone prawomocnie kary w stosunku do sprawców z oskarżenia publicznego w latach 2011–2020 za przestępstwo z art. 200a §1 k.k. i art. 200a §2 k.k. (źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości, oprac. własne).

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wszyscy skazani	14	17	15	27	31	72	143	156	157	124
Grzywna	2	3	1	2	5	15	38	30	30	32
Grzywna obok kary	2	5	3	0	1	3	0	1	2	0
Kara ograniczenia wolności	0	2	0	1	2	14	25	27	31	18
Kara pozbawienia wolności z zawieszeniem	0	0	0	0	2	11	7	25	16	19
Kara pozbawienia wolności bez zawieszenia	12	12	14	24	22	32	71	69	76	52
Środki karne samoistne	0	0	0	2	0	0	0	3	2	3

Analiza statystyk dotyczących art. 200a §1 i §2 k.k. w latach 2011–2020 potwierdza gwałtowny trend wzrostowy skazań w odniesieniu do wskazanego typu czynu zabronionego. Liczba skazań za grooming wzrosła z 14 w 2011 r. do 157 w 2019 r., co stanowi ponad dziesięciokrotny wzrost. Tak silna tendencja potwierdza, że sądy coraz częściej i skuteczniej penalizują zachowania związane z uwodzeniem dzieci online. Spadek skazań w 2020 r. wydaje się konsekwencją spowolnienia pracy sądów, spowodowanego obostrzeniami sanitarnymi i lockdownami, a nie realnym spadkiem liczby spraw karnych trafiających na wokandę. Choć liczba wskazanych przestępstw sukcesywnie wzrasta (w szczególności z art. 200a §2 k.k.), to wydaje się, że nie wynika to z intensyfikacji ścigania ani zaostrzenia reakcji karnej, a co najwyżej z wzrostu liczby podobnych zachowań z uwagi na upowszechnienie mediów społecznościowych. Prawdopodobnie organy ścigania i sądy koncentrują się na najbardziej niebezpiecznej formie groomingu, polegającej na dążeniu sprawcy do kontaktu fizycznego lub doprowadzenia do innych czynności seksualnych. Kwestia ta wymaga dalszej analizy.

Z kolei analiza struktury orzekanych kar za to przestępstwo (tabela 3) prowadzi do wniosku, że z punktu widzenia polityki kryminalnej (jeśli w ogóle w Polsce w aspekcie legislacyjnym taka istnieje) brak jest przesłanek do oceny penalizacji jako nadmiernie

represyjnej. W ostatnim czasie znaczącą część prawomocnych orzeczeń stanowią wyroki opiewające na kary grzywny, ograniczenia wolności oraz pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary, co oznacza, że taka kara nie może przekraczać jednego roku (art. 69 §1 k.k.). Tym samym jedynie wyjątkowo sprawca groomingu otrzymuje karę pozbawienia wolności bez warunkowego jej zawieszenia.

Zaprezentowane dane statystyczne pozwalają zatem postawić jedynie ostrożną hipotezę, że ewentualne podwyższenia granic ustawowego zagrożenia za grooming nie zmniejszy liczby tych przestępstw, albowiem skuteczne ich ściganie jest uwarunkowane koniecznością poprawy pracy organów ścigania, prowadzeniem postępowań z uwzględnieniem interesu dziecka oraz koniecznością prowadzenia akcji profilaktycznych uświadamiających obecność tego negatywnego zjawiska w społeczeństwie. Wskazana wyżej nieuchronność wymierzenia kary, nie zaś jej ustawowa surowość, stanowi jedyny czynnik, który może ograniczyć zjawisko groomingu. Tym samym położenie nacisku na efektywność organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, w szczególności w aspekcie międzynarodowym, stanowi skuteczniejszy instrument zwalczania zjawiska niż abstrakcyjne zwiększenie ustawowego zagrożenia tego typu czynu zabronionego. Nawet tak fragmentaryczne dane prowadzą do wniosku, że grooming z art. 200a k.k. przestał być zjawiskiem marginalnym w polskim systemie prawnym. Mimo ogólnego spadku przestępczości w kraju zagrożenie uwodzeniem dzieci w sieci jest obecnie realnie i statystycznie większe niż dekadę temu.

Konkluzje

W konkluzjach należy zwrócić uwagę na kilka spostrzeżeń odnoszących się do przedstawionych zagadnień. Po pierwsze, art. 200a k.k. stanowi jeden z istotnych (choć nie wyłączny) instrument ochrony małoletnich przed seksualnym wykorzystaniem, jednak jego praktyczna implementacja w toku postępowania karnego napotyka na omówione w opracowaniu bariery natury dowodowej. Specyfika groomingu, oparta na budowaniu relacji zaufania w izolacji, sprawia, że materiał dowodowy ogranicza się z reguły do śladów cyfrowych, które powinny zostać zabezpieczone na jak najwcześniejszym etapie, a następnie poddane ocenie z udziałem biegłych sądowych lub specjalistów. Skuteczna walka z groomingiem wymaga nie tylko sprawniej analizy cyfrowego materiału dowodowego, ale przede wszystkim podmiotowego traktowania małoletniego pokrzywdzonego w toku czynności procesowych.

Po drugie, dynamika rozwoju technologii informatycznych wymusza redefinicję znamienia „nawiązania kontaktu”, zawartego w art. 200a k.k. Z uwagi na uwarunkowania polityczne nie jest zapewne w najbliższym czasie możliwe ani też wymagane

doprecyzowanie znamion przepisu art. 200a k.k., ale w przyszłości konieczne będzie uwzględnianie także zjawiska rozwoju sztucznej inteligencji oraz technologii *deep-fake*. Ustawodawca, myśląc o niedalekiej przyszłości, powinien już teraz rozważyć penalizację groomingu w sytuacji, w której sprawca posługuje się również syntetycznym wizerunkiem cyfrowego rówieśnika stworzonym przez AI w celu zyskania zaufania dziecka. Takie doprecyzowanie przepisów pozwoli na ściganie sprawców już na etapie kreowania fałszywej tożsamości cyfrowej, co obecnie często bywa kwalifikowane jako zachowanie karnie relewantne dopiero w momencie bezpośredniej propozycji seksualnej.

Po trzecie, wzgląd na zasadę prawdy materialnej (art. 2 §2 k.p.k.) i wymogi zasady swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.) prowadzą do wniosku, że należy wszelkimi dostępnymi sposobami zminimalizować ryzyko dokonania błędnych ustaleń faktycznych. Z tych powodów konieczne jest stałe podwyższanie wiedzy organów ścigania w zakresie zabezpieczania i wykorzystania treści cyfrowych. W dobie rozwoju sztucznej inteligencji niezbędne jest odejście od niemal bezrefleksyjnego zaufania do danych na podstawie treści wynikających z zrzutu ekranu na rzecz pełnej kopii binarnej urządzeń oraz zabezpieczania w miarę możliwości dowodów pierwotnych. Takie podejście ogranicza pole manewru obrony w zakresie kwestionowania integralności materiału i pozwala na precyzyjne odtworzenie ewentualnej manipulacji materiałem dowodowym. Dowodzenie przed sądem wymaga odejścia od rutynowych opinii psychiatrycznych na rzecz powoływania ekspertów posiadających specyficzne kompetencje w analizie mechanizmów uzależnienia emocjonalnego w cyberprzestrzeni. Nie można przy tym zapominać, że niejednokrotnie grooming to przestępstwo o charakterze transgranicznym, które wymusza zacieśnienie współpracy międzynarodowej w celu ułatwienia procesu dowodzenia. Postulować zatem należy uproszczenie procedur zabezpieczania danych u zagranicznych dostawców usług cyfrowych, gdyż ich długotrwałość uniemożliwia sprawne przedstawienie zarzutów, a tym samym ułatwia zniszczenie materiału dowodowego. Bez współpracy biegłych z zakresu psychologii, psychiatrii, seksuologii, ale także techniki kryminalistycznej czy informatyki śledczej nie będzie skuteczne dowodzenie sprawstwa i winy osobie, której zarzucono przestępstwo groomingu.

Po czwarte, analiza statystyk skazań za lata 2011–2020 wskazuje na stały, marginalny w stosunku do pozostałych przestępstw, lecz niepomijalny poziom skazań z art. 200a §1 i §2 k.k. Chociaż przestępstwa te na tle pozostałych przestępstw z rozdziału XXV Kodeksu karnego mają charakter mniej istotny statystycznie, to jednak każdy przypadek przestępstw z art. 200a k.k. w społeczeństwie słusznie wywołuje oburzenie i chęć natychmiastowego wymierzenia sprawcy sprawiedliwości.

Wydaje się, że mimo przedstawionych w ujęciu statystycznym skazań, wykroczość przestępstwa groomingu pozostaje nadal zbyt niska, co przemawia za koniecznością wzmocnienia wszelkich instrumentów zwalczania wskazanych rodzajów przestępstw.

Po piąte, należy poprzeć wszelkie działania mające na celu systemowe wzmocnienia potencjału organów ścigania poprzez radykalne zwiększenie nakładów budżetowych na specjalistyczne szkolenia funkcjonariuszy zajmujących się nie tylko zwalczaniem przestępczości przeciwko wolności seksualnej w cyberprzestrzeni, ale też czynnościami związanymi z przesłuchiowaniem szczególnych świadków, jakimi są pokrzywdzone dzieci. Skuteczne wykrywanie zjawisk stypizowanych w art. 200a k.k. wymaga od organów procesowych nie tylko stałego podwyższenia swojej wiedzy kryminalistycznej, zakupu nowoczesnych programów i narzędzi informatycznych, ale przede wszystkim zaawansowanych szkoleń pozwalających na natychmiastowe ustalenie sprawców działających w warunkach swoistego kamuflażu. Konieczne jest wzmocnienie narzędzi sygnalizacyjnych w postaci tzw. gorących linii, pozwalających informować o możliwych zachowaniach wypełniających znamiona przestępstw na szkodę małoletnich. Należy poprzeć wszelkie działania mające na celu tworzenie i wdrażanie aktywnych programów permanentnie przeszukujących internet w poszukiwaniu treści informatycznych ułatwiających wykrywanie groomingu. Wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji (SI) oraz wzmocnienie współpracy z dostawcami internetu do przeszukiwania zasobów sieci i baz rejestrów sprawców przestępstw na tle seksualnym w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych, po uzyskaniu zgody sądu, mogłoby stanowić dynamiczne narzędzie analityczne umożliwiające skuteczniejszą walkę z groomingiem niż populistyczne zwiększenie granic ustawowego zagrożenia.

Wreszcie, niezależnie od wzmocnienia założeń, jakim jest surowe karanie sprawców, konieczne jest przesunięcie ciężaru działań państwa z obszaru czysto represyjnego w kierunku rozbudowanych mechanizmów osłonowych, na czele z przestrzeganiem standardów ochrony małoletnich. Niezbędne jest wydatne zwiększenie środków finansowych na dedykowane programy terapeutyczne dla ofiar groomingu, które uwzględniałyby specyfikę traumy wynikającej z długotrwałej manipulacji online. Proces ten winien być wspierany przez intensyfikację inicjatyw lokalnych oraz ogólnokrajowych kampanii uświadamiających (także na terenie szkół), które w sposób merytoryczny i dostosowany do percepcji odbiorcy akcentowałyby szkodliwość społeczną i psychologiczną opisywanego „uwodzenia w sieć”. Tylko kompleksowe połączenie nowoczesnych narzędzi śledczych (w szczególności wzmocnienie wyspecjalizowanych jednostek do walki z cyberprzestępczością seksualną na szkodę dzieci) z systemową edukacją i profesjonalnym wsparciem

psychologicznym czyni możliwym stworzenie skutecznej bariery ochronnej, czyniącej przestrzeń cyfrową środowiskiem bezpiecznym dla najmłodszych użytkowników sieci cyfrowych.

E-mail autora: pawel.czarnecki@uj.edu.pl

Bibliografia

- Banasik, K. (2010). Głos w dyskusji o art. 200a k.k. (przestępstwo groomingu). *Palestra*, 3, 49–55.
- Bartnik, M. (2025). Grooming jako przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności popełniane na szkodę małoletniego – przyczynek do rozważań. *Cybersecurity and Law*, 2(14), 1–13.
- Bielski, M. (2010). Rzecz o granicach usiłowania przestępstw formalnych i materialnych – na przykładzie art. 200 § 1 k.k. i art. 200a k.k.. *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych*, 3, 101–116.
- Bojarski, M. (red.) (2023). *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*. Wolters Kluwer.
- Czarnecki, P. (2023). Przedawnienie i zatarcie skazania przestępstw przeciwko wolności seksualnej – między surowym ukaraniem sprawcy a ochroną interesów małoletniego pokrzywdzonego. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 22(2), 152–184.
- Czarnecki, P. (2025). Dziecko w roli małoletniego świadka w postępowaniu karnym – niechciany petent czy niezastąpione źródło dowodowe? *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 24(2), 45–70.
- Dukiet-Nagórska, T., Sitarz, O. (red.) (2023). *Prawo karne. Wykład akademicki*. Wolters Kluwer.
- Flis-Świeczkowska, M.M. (2021). Pełnomocnik małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym – postulat de lege ferenda. *Studia Prawnoustrojowe*, 52. <https://doi.org/10.31648/sp.6616>
- Greijer, S., Doek, J. (2025, marzec). *Terminology guidelines for the protection of children from sexual exploitation and sexual abuse*. Interagency Working Group on sexual exploitation of children in Luxembourg. <https://ecpat.org/terminology/>
- Grzegórkzo, S. (2023). Reprezentacja małoletniego pokrzywdzonego w postępowaniu karnym. *Radca Prawny*, 4(37), 79–93.
- Hirschtritt, M.E., Tucker, D., Binder, R.L. (2019). Risk assessment of online child sexual exploitation offenders. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 47(2), 155–164. <https://doi.org/10.29158/JAAPL.003830-19>
- Horna, M. (2014). Kurator reprezentujący małoletniego pokrzywdzonego w procesie karnym - wybrane zagadnienia proceduralne. *Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 13(1).
- Kanarek, J. (2024). Granice kryminalizacji przestępstwa groomingu (art. 200a §1 i 2 k.k.). *Palestra*, 10, 38–50.

- Kloess, J.A., Beech, A.R., Harkins, L. (2014). Online child sexual exploitation: Prevalence, process, and offender characteristics. *Trauma, Violence, & Abuse*, 15(2), 126–139. <https://doi.org/10.1177/1524838013511543>
- Krajewski, R. (2012). Prawnkarne aspekty dobrowolnej aktywności seksualnej małoletnich. *Prokuratura i Prawo*, 10, 5–26.
- Krajewski, R. (2022). Prawnkarne wątpliwości dotyczące aktywności łowców pedofili. *Palestra*, 7–8, 33–47.
- Leiva-Bianchi, M., Castillo, N., Astudillo, C.A., Ahumada-Méndez, F. (2025). Effectiveness of machine learning methods in detecting grooming: A systematic meta-analytic review. *Scientific Reports*, 15(1), 9008. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-83003-4>
- Lewulis, P. (2021). *Dowody cyfrowe – teoria i praktyka kryminalistyczna w polskim postępowaniu karnym*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Matecki, M. (2011a). Granice usiłowania przestępstw pedofilskich w świetle art. 200a § 1 i § 2 k.k. *Przełęcz Sądowy*, 6, 50–63.
- Matecki, M. (2011b). Grooming (karalne przygotowanie do przestępstwa pedofilskiego). *Państwo i Prawo*, 7–8, 89–101.
- Matecki, M., Wiktorek, M. (2023). Kwalifikacja prawna prowokacji (na przykładzie łowców pedofilów). *Państwo i Prawo*, 9, 65–79.
- Romańczuk-Grącka, M. (2013). „Grooming” – między politycznokryminalną potrzebą a prawnodogmatyczną krytyką. *Studia Prawnoustrojowe*, 19, 23–35.
- Sosik, R. (2022). Prowokacja z udziałem łowcy pedofilów a odpowiedzialność karna. *Państwo i Prawo*, 7, 96–113.
- Waltoś, S., Hofmański, P. (2023). *Proces karny. Zarys systemu*. Wolters Kluwer.
- Warylewski, J. K., (2020). *Prawo karne. Część ogólna*. Wolters Kluwer.
- Wiliński, P. (red.) (2020). *Polski proces karny*. Wolters Kluwer.
- Zagrodnik, J., (red.) (2021), *Proces karny*. Wolters Kluwer.

Akty prawne

- k.k. – Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 17 z późn. zm.).
- k.p.c. – Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1568 z późn. zm.).
- k.p.k. – Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.).

- k.r.o. – Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1359).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2025 r. w sprawie określenia wzorów informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla osób przesłuchiwanym w trybie określonym w art. 185a–185c k.p.k. oraz art. 185e k.p.k. (Dz.U., poz. 59).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2024 r. w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia przesłuchań w trybie określonym w art. 185a–185c oraz art. 185e Kodeksu postępowania karnego oraz warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich przesłuchań (Dz.U., poz. 1477).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz.U., poz. 1658).
- Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1077 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 145 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 292).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 978).

Grooming (Art. 200a of the Criminal Code) – From chat to courtroom evidence: on the need to strengthen the procedural position of the victimized child in criminal proceedings and the digital space

The article undertakes an analysis of the crime of grooming, regulated in Article 200a of the Polish Criminal Code, from both substantive and procedural perspectives, with particular emphasis on the situation of the minor victim. The author focuses on the specific nature of grooming as a formal offense, highlighting the tension between the preventive purpose of criminalization and the practical difficulties in identifying actual harm to the child victim.

By employing the formal-dogmatic method, this study analyzes the statutory elements of the prohibited act under the Penal Code and justifies the expediency of penalizing the phenomenon. The procedural section focuses on the status of the minor victim as a party to the preparatory proceedings, their legal representation, and the challenges of secondary victimization. It also covers standards for interviewing children, the use of digital evidence, and the role of expert psychologists in the context of the principle of free assessment of evidence. Furthermore, the author evaluates the practices of law enforcement and the judiciary in applying Article 200a of the Penal Code, contrasting them with statistical data regarding the number of initiated proceedings and the sentences handed down.

The objective of this research is to outline the rationale for criminalizing grooming, analyze the legal elements of the offense, and present the principles governing the participation of minor victims in criminal trials, emphasizing the necessity of enhancing their protection. Based on the presented data, the author posits that increasing statutory sentencing limits for grooming will not inherently reduce the prevalence of these crimes. Instead, effective prosecution is contingent upon improving the efficiency of law enforcement agencies, conducting proceedings with due regard for the child's best interests, and implementing social awareness campaigns to prevent this harmful phenomenon.

Keywords:

criminal proceedings; grooming; representation and hearing of a child; internet; child sexual abuse

Cytowanie:

Czarnecki, P. (2026). Grooming (art. 200a k.k.) – od kilku słów na klawiaturze do dowodzenia na sali sądowej. O potrzebie wzmocnienia pozycji procesowej pokrzywdzonego dziecka w postępowaniu karnym i przestrzeni cyfrowej *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 25(1), 170–201.

Artykuł jest dostępny na licencji *Creative Commons Uznanie autorstwa–Użycie niekomercyjne–Bez utworów zależnych 3.0 Polska*.

Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości